

מאורי הא"ש

שמואל שלמה טעללער - קרית יואל

לזכרו הבהיר של
כקש"ת מרנא הגה"ק
רבי אליקים
שלעזינגער
זצוק"ל
ראש ישיבת הרמ"ה לאנדאן

פרשת
שלח תשפ"ו
גליון
יז

ב"ה

על בנינו ועל דורותינו

צו) בפרשת שלח תשע"ח זכינו לנסוע להתפלל על קברי אבות יחד עם אאמור"ר שליט"א ובני המשפחה.

כאשר הזכרתי לפני מורינא ז"ל על הנסיעה ציין לי במה שכתב בספרו 'בית אב' בפרשתו, דברים נוראים בענין זה:

ויבא עד חברון: ברש"י "כלב לבד הלך להשתטח על קברי אבות שלא יהא ניסת לחבריו להיות בעצתם" ע"כ.

למדים מכאן כי השתטחות על קברי צדיקים מועיל להנצל מלהמשך אחרי עצתם של רשעים.

וזכור אני בתחילת יסוד המדינה אשר בלבול הדעות בארץ ישראל היה איום לדמות זה לענין גאולה ח"ו, וממש היו רק יחידים ששמרו על רוחם, אלה שנתלכדו מסביב למרן החורא זצ"ל ומרן מבריסק זצ"ל.

ונזדמן לי להיות אז באמסטערדאם, וראיתי שם באוצר הספרים העתיק ספריי של הגאון מהר"י ספספורטאס (שאשפורט) זצ"ל ספריי אהל יעקב, הוא שהיה ראש ישיבה באמסטערדאם בזמן נסיון כת הש"ץ ימ"ש אשר כנודע רוב קהלות ישראל במדינות הללו נמשכו אחריו, וגם ראיתי שם כתב יד מגילה כתובה "לכבוד משיח צדקנו", ר"ל, מוכנה למסורה לידו של הצבי השבור שעמד להגיע לאמסטערדאם, חתומה בידי – חכמי ודייני העיר, שהיתה אז מטרופולין של תורה מלאה חכמים וסופרים, אלא שעמדה לה זכותה של ק"ק זו שנתגלה קלוננו של המשיח שקר בדרכו לעיר זו כידוע.

והגאון רי"ס (רבי יעקב שאשפארט) זצ"ל וישיבתו היו היחידים שעמדו מנגד, כמו שכתב שם בתשובה סי' שע"ה, ומרוב שנאה אליו חתכו את שמו מכל הספרים שלו. כמו שראיתי שם עשרות מספריו, מכולם נגזז שם המחבר מאמצעו של הדף.

ובראותי זה אמרתי לנפשי בודאי מסוגל קברו של הצדיק להתפלל שם להנצל מנטעות הדור, כמו שהתפלל כלב כמאחז"ל, ונסעתי להשתטח על קברו בבית החיים הישן (שהוא באי באמצע המים) שאני וצאצאי עד סוף כל הדורות נזכה להנצל מן הידעות הכוזבות וממשיחי שקר לעמוד באמונה הצרופה עד בג"צ במחרה.

עשה רצונו כרצונך!...

צו) כתב לי א' מידידי מקרית יואל, שביקר בבית מורינא ז"ל, נקודה חזקה בעניני חינוך:

"שאלתי את הראש ישיבה ז"ל, היות שבני הבחור נ"י רוצה מאד לנסוע על ראש השנה לאומאן, האם אסכים לנסיעתו. ענה הר"מ 'ניין'.

אמרתי "ער וויל זייער שטארק גיין", ענה "אז ער וועט זעהן אז זיין מאטע וויל שטארק נישט, וועט ער אויך נישט וועלן". וכך הוה.

שליחות מן השמים לחדש שיעור תורה

צח) (פרשימות א' התלמידים שליט"א): לפני למעלה מעשרים שנה, זמן קצר אחר אשר הנחני ה' בדרך אמת להגיע לעיר לאנדאן, או נכון יותר לומר, אל ה'א"י (אינזל) הנקרא בשם 'ישיבה'.

בשבת קודש א' אחה"צ, עלה במחשבתי להכנס לבקר את מרנא ראש הישיבה בביתו נאוה קדש [במספר 45], ולא ידעתי מה מחכה לי שם.

בבואי שמה, ראו עיני מחזה אשר לא אוכל לשכוח: ראש הישיבה ישב אצל השלחן עם כעשרה תלמידים, אברכים מן הדור הצעיר, וביניהם כמה מנכדיו. קולות וברקים היו שם עד לב השמים, בעיון ופלפול על קטע אחד בספר 'רבי חיים על הרמב"ם'.

היה זה השיעור משניות' אשר נהג ראש הישיבה לומר בשבתות הקיץ אחר הצהריים, ובימי החורף במוצאי שבת קודש.

באותה שעה אחזו באמצע מסכת מעשר שני, ועסקו בהבנה המדויקת בכמה שורות בדברי הגר"ח, בענין 'חילול ופדיון'. כמדומני שרמז לי ראש הישיבה לשבת, ובזה זכיתי להעשות חלק מן השיעור.

ראש הישיבה נתן שהות לספר הגר"ח לעבור בין המסובים סביב השלחן כדי שיוכל כל אחד לראות בפנים, ובינתיים המה המקום וגעש בריחתא דאורייתא. אחרי דקות אחדות השתיק ראש הישיבה את הקהל והחל לדבר, לחזור ולבאר דבריו ולהבהיר כוונתו בביאור דברי רבי חיים. אך לא עברו רגעים מועטים, והנה רוח סערה באה מאחת הזויות, וחוזר חלילה.

בסיום השיעור אמר ראש הישיבה כי במשך השבוע יראו ללמוד את כל הקטע בדברי הגר"ח, יען כי בשבוע הבא יכנסו אל עיקר החידוש הנאמר שם.

אמנם תקופה קצרה אחר זה נבצר מכמה אברכים להשתתף בשיעור, וכיון שראה ראש הישיבה כי השיעור נחלש ונעשה פארשלאפן, פסק מלומר השיעור לגמרי.

ויהי מקץ שנים אחדות, בא אלי משרתו ותלמידו הנאמן ידידי הר"ר יואל אדרי שיחי', ואמר לי כי חפץ ראש הישיבה להתחיל מחדש את שיעור המשניות, והוא מחפש כמה חברים מקשיבים. שאלתיו 'מה פשר הדבר ומה קרה פתאום?', וסיפר לי מעשה נורא, אשר לימים אישר ראש הישיבה את אמיתות הדברים.

חלום חלם ראש הישיבה זמן מועט קודם לכן, ובו נראה אליו גיסו שכבר היה בעולם העליון בטענה: למה ביטלת שיעור תורה?

בתחילה לא לקח ראש הישיבה את הדבר ברצינות, בסברו כי אם שולחים לו שליחות מן השמים, צריך להיות פשט וטעם מדוע שולחים זאת דוקא ביד שליח זה.

לאחר זמן קצר, כשדיבר עם אחותו, סיפרה לו כי בעת שבעלה היה בחיים חיותו היו בניהם רגילים לבוא אליהם בכל מוצאי שבת קודש, והיה לומד עמהם משניות, ואף עתה מוסיפים הם לבוא לביתה ללמוד משניות בכל מוצאי שבתות. אמר ראש הישיבה: "אם כן, אי אפשר לזלזל בחלום זה", וחדש את השיעור.

אז עברו ללמוד סדר טהרות. ראש הישיבה היה כבר קרוב לשנות התשעים לימי חייו, והחל ללמוד 'מסכת אהלות' ברענונות, ובכל שבוע רשם את חידושי התורה שנתחדשו אז, ושלחם למשתתפי השיעור.

עוד היו מפלפלים עמו בדברי תורה, אך אותה ריתחא של השנים ההן כבר לא היתה, הן מחמת הזקנה שדרשה מאליה יתר דרך ארץ, והן מחמת שלא היו שם

אותם תלמידים חריפים כמאז.

וכך במשך שנותיו האחרונות לימד חלקים גדולים בסדר טהרות.

מפני שיבתו וזקנותו, חפץ ראש הישיבה שיהיה תחת ידו סדר משניות מהדפוסים החדשים, אשר פירוש הרמב"ם קבוע בהם על הדף ממש, יען כי כבד עליו הדבר להחזיק תמיד שני ספרים פתוחים בשני מקומות. על כן, שאל משניות מאחד מנכדיו.

הראני אותו הנכד את ג' הכרכים של סדר טהרות, והנה הם בלויים ומרופטים מרוב תשמיש כגמרא ישנה שבבית המדרש, ואמר לי כי כל זה הוא מכח עמלו של זקנו בשנים האחרונות.

הנני כותב דברים העולים בזכרוני, כפי אשר נחקקו בלבי ורושמים ניכר בי.

שמה יחטפנו שינה...

צט) כתב א' הנכדים: הכל מדברים כעת מגודל עבודת התפלה שלו בעת עמדו להתפלל. אולם חפצתי לספר עובדא אחת שלא בשעת התפלה, אלא מלילה שלפניה.

שמעתי המעשה בעת שהתרחש, וחזרתי ושמעתי כעת מהנכד שהיה רגיל בשנותיו האחרונות להקיצו משנתו ולהוליכו אל הישיבה.

יום אחד, מחמת אונס, לא הגיע הנכד להקיצו. מלילה שלאחריו לא אבה ראש הישיבה לעלות על יצועו ולישון במיטתו, בחששו שמה שיש לא יבואו להקיצו בזמן. על כן, ישן כשהוא יושב על הקאמיש.

לאחר מכן לא רצה לשמוע מכלום, עד אשר הסבירו לו בטוב טעם כי אונס היה מחמת השעון, ולא יחזור הדבר למכשול פעם אחרת. וכל זה היה כשהיה כבר מופלג בזקנה למעלה ממאה שנה.

דברי חיוזק והדרכה לנסיון דורינו האחרון

ק) בע"ה, ח' תמוז תשע"ז לונדון

לכבוד ידידי ותלמידי בקרתא דשופריא שליט"א

נצטערתי כשהודעתם לי שנתפרסם בשמי מה שכתבתי בספר 'הדור והתקופה' בהספדי על הגאון הצדיק רבי דוד יונגרייז זצ"ל מעשה שהי' בתחלת המדינה כאשר 'וועד הישיבות' עשו הסכם עם הציונים שבני ישיבה יקבלו פטור מהצבא שלהם אמר לי אדמו"ר מורי ורבי הגאב"ד מרא דארעא דישראל מוהרי"ן דויזשניץ זצ"ל שצריך להסכים לזה כי הציונים עלולים להרוג, ואם ח"ו בחור א' לא יבא לישיבה יש לחשוש שהריעו לו, ואני מבין שבפרסום זה רצו לדמות כי הוא הדין הי' מורה היום לחייב ההתייצבות להצה"ל ר"ל.

אמנם ברור שהדמיון אינו עולה יפה כלל, בימים ההם עושי ההסכם היו באמת גדולי ראשי הישיבות זצ"ל ובשעה ההיא עוד לא חלמו הציונים שיכולים ח"ו לעקור את היהדות והבינו שיש לפטור את בני הישיבה מצבאם הטמא, וכן הי' הנהוג מאז ועד לפני כמה שנים, וגם זה רק מפני שבלי זה שמה עלולים להזיק.

אולם היום אשר בעוה"ר הציונים של היום החליטו ר"ל לעקור הכל, ותכניתם שלא להשאיר חלילה אף שות"מ אחד באר"י, ואתם עמם גם רמ"ם וחלק המכנים את עצמם חרדים שות"מ המסכימים עמם ר"ל, והם עצמם מודים שהפטור שלהם אינו שוה רק למראית עין לזמן מוגבל שהם מכנים "תקופת ההסתגלות".

ונוסף לזה שלפי חוקם מי שמתיצב לפטור כבר נרשם אצלם ברשימתם [כאילו הוא חיל], ואם לא ישמע להם יהי' נידון כ'עריק', פירושם שהם בעלים עליו לעשות עמו כל מה שרוצים, שלא כמי שלא התייצב שעדיין הוא אזרח חופשי וזוכה לסיוע החוק הבין לאומי להשפט במשפט הגון, ולדעתי המתיצבים שהושבים שבוה הם מצילים א"ע ונפטרים מהם טועים כי אדרבה בזה הם מסכנים את עצמם יותר.

ולא עוד, אלא אז הי' רק חשש שמא ח"ו יריעו לבחור א' וחיום כל מי שנמנה עמם בהתייצבות אצלם ח"י, ברור שיריעו לו בהשפעה אינמה להאכר ח"ו, אינו דומה כלל לחו"ד של אדמו"ר זצ"ל בתחילת המדינה .

ובזה עוד לא נגעתי כלל שברור מדינא שה'התייצבות' של היום הוא חלק מגזירת השמד ושותפת והסכמה למהלך הסופי שלהם שברור שהוא לא פחות מערקתא דמסאני, ומי יקח אחריות להורות לרבים להקל בזה, ואשרי לאלה בעלי רוח שזוכים לעמוד בנסיון האחרון הזה לקדש שם שמים.

כבר אי' בחת"ס [ריש חולין] שעיקר ההוראה בתורה לאמיתה תלוי בידוע איך מדמים מילתא למילתא, ופשוט אצלי מי שמדמה ההוראה בשעתה, להוראה בימינו אינו יודע כלל איך מדמים מילתא למילתא, וביותר וכי אפשר שמי לא יודע כלל המצב של אז, איך יכול לדמות.

אחיי ורעיי נמצאים אנו בתוך מצב איום ונורא, בזמן הנסיון האחרון של הגלות, בזמן ברור הסופי מי לד', והבלבול איום ונורא, חזק ונתחזק שנה' מאלה שנאמר עליהן "הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר", ובזדאני על דור הזה נאמר אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זכרון לפניו אליהו כותב ודקב"ה חותם, ואז נזכה בהתגלות מלכתו יתב"ש, והמה יבוש.

הכו"ח באה"ר ומצפה לישועה

אליקים

גב. ולפלא שהמעתיקים לא ראו מה שכתבתי באותו ספר בנספח זכרונות מאדמו"ר זצ"ל [בעמ' ס"ג] שבתחלת המדינה בקרו אצלו עורכי עתון 'הקול' - מהאגף הימני של אגוד"י - כדי לברר עמדת היהדות החרדית בנוגע למדינה, ואמר להם אדמו"ר זצ"ל:

"יש רק עצה אחת שכל אר"י יסדו קהלות חרדיות שאין להם שום שייכות עם מוסדי המדינה ויהיו נפרדים לפי התורה והמצוה במסגרת עצמית".

ועוד שם כשאדמו"ר זצ"ל הי' במארינבאד לכנסיה גדולה של אגדו"י באמצע לפני אספת מועדה"ת עזב ונסע לקרלסבאד, ואמר לי שעשה כן מפני שראה הלך הרוח שיסכימו למדינה ולא רצה להיות שם. ובאמת כבר זכיתי להיות קרוב לו בימיו האחרונים, והי' ברור לי שנחלש מוצערו איך תוכל היהדות החרדית לפכול תחת המדינה הציונית.

שווייגן, נישט זיין בלינד, און דאס הארץ זאל בלוטיגן...

קא) מתוך מכתב לתלמיד:

אין שום עצה, רק אריינצוטאן זיך אין לערנען, לערנען דאווענען, און שוין. זה מה שאנו יכולים לעשות, און האבן א צובראכענע הארץ. אין לנו עם מי לדבר.

הרב ז"ל פי' מה שנאמר והמשכיל בעת ההוא ידום, לכאורה כשאין לו מה לדבר צריכים לשתוק [וא"כ מהו החידוש בפסוק זה]. והשיב הרב, כתיב ידום, ס'קען בלוטיגן דיין הארץ. מען דארף שווייגן, אבער די הארץ דארף בלוטיגן.

אין צריכים להיות נביא היום לראות המצב, אלא שלא יהי' סומא ותו לא...

הבטחה לבנים יראי השם

קב) היה רגיל לדבר הרבה מענין להכין כלי נטילה (נעגל וואסער) אצל מיטת הילדים הקטנים.

איין מאל ביים סדר נאכט האט ער גערעדט וועגן קדושה, האט ער זיך אנגערופן אז "ווער ס'איז מקפיד אויף דעם, און די קינדער'ס נעגל וואסער טוט ער אנגרייטן נעבן דאס בעט, איז ער בטוח אז זיינע קינדער וועלן בלייבן יראים ושלמים".